

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA2018/193

16.10.18

Aqqaluaq B. Egede

Kommunit suliffeqarfiutaasa pigisaasa sanaartukkanillu pigisaasa ilaasa pisiarinerinut, qularnaveeqqusiinerinut attartorneranulluunniit akuersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat.

(Aningaasaqarnermut Nunanullu Avannarlerni Suleqatigiinnermut Naalackersuisoq)

Inuit Ataqatigiit attattuarumavarput nunatta oqartussaaqatigiinnermik tunngaveqartumik aqunneqarnissaa. Pissaaneq inunnut ikittuinnarnut eqiterunneqarsinnaanngilaq. Nunaqarfinni aqutsisut aalajangiisinnaanerat annertusarneqarniarli. Kommunit akisussaaffimmik annertunerusumik tunineqarniarlik. Pissaaneq siammarneqarniarli. Massakkut Naalackersuisut pissaanermik eqiterussiniarnerat, kommunillu tamarmik inerisaanissaminni sakkussaannik arsaarinninniarnat toqqarnagu siunnersuutaat itigartinniartigu.

Matumuuna Inuit Ataqatigiinniit sinnerlugit oqaaseqarninni naqissuserusuppara nunatsinni kommunit akisussaaffiik "nipaatumik qulangiiartorluni" naalackersuinikkut sulisoqalernera assut isumaqatiginnginnatsigu. Kommunit kiffanngissuseqarnerat Naalackersuisuniit oqaasiinnartigut aninneqartarpoq. Massakkulli inatsisissaq suliarput kommunit tamarmik sanaartornikkut inerisaanissaminnik pisussaaffiik Naalackersuisut arsaarinnikkumallutik siunnersuutaat oqaluserilerparput.

Kommunit kattunnerisa kingorna siunertaasoq, tassalu, kommunerujussuit akisussaaffinnik annertunerusumik tigusinissaat oqaluttuaannanngussanngippat Inatsisartunut ilaasortaasugut tamatta nikussaartariaqarpugut siunnersuullu itigartillugu. Sooq kommunit namminneq missingersuutiminnik aqutsinermikkut tatiginartumik aqutsisinnaanngitsutut isigineqassappat? Sooq Naalackersuisut kommunit akisussaaffiik arsaarinninniarpat? Sunaana anguniarneqartoq?

Pisortat aningaasanik aqutsinerannik patajaallisaanissamik aamma kommunit aqutsinerannik patajaallisaanissamik oqalunneq inatsisiliornikkut patajaallisaanerinnaangilaq. Siunnersuut aamma tassaavoq, kommunit akisussaaffiik siuarsarnissaminnullu periarfissaannik killiliisussa.

Matumani kommunit sanaartugassanik aalajangersimasunik oqartussaanerat, aamma, kommunit namminneq missingersuutimikkut kiffaangissuseqarfignissa ilaannik atorunnaarsitsinissamik killiliinermillu imaqarpoq. Allatut oqaatigalugu kommunit akisussaaffiisa ilaat Naalakkersuisunut nuunniarneqarpoq.

Kommunerujussuit pilersinneqarnerisa kingorna ineriartortitsinissamik pisariaqartitsineq annertuseriarnikooqaaq. Ineriartorneq assut kommuniniit aningaasalersuiffigissallugu pisariaqartinneqarpoq. Inatsisissamilu matumani kommunit ataasiakkaat imaluunniit kommunit ataatsimoorlutik toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit pigisaqartut, aningaasaliissuteqartut, aamma aalajangiisinnaassutsikkut taasisinnaassutsikkullu sunniuteqarsinnaassutsip affaa sinnerlugu inissisimasut killiliiffigineqarput.

Imaappoq, kommunit taamatut inissisimasut, Naalakkersuisuniit akuerineqaqqaaratik ingerlatseqatigiiffinnik suleqateqarlutik inissianik, atuarfinnik, illuliornernik, illuutinillu pigisanut, allaffiit illutaannut, ulluunerani paaqqinniffinnut, aqquserniornerni, umiarsualivinnik, mittarfinnik, ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnik il.il. qularnaveeqqusiisnaanerat atorunnaassasoq aamma kommunit Naalakkersuisuniit akuerineqaqqaaratik aningaasaliisoqartannginnissaa siunnersuutigineqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit pisortaniit pigineqartut siunissami anguniakkanut pingaarutilinnut, aamma inuiaqatigiit sumiiffimmini toqqaannartumik iluaqutigisassaannut siuarsaaqataallutik timitalersuisinnaaneratt mattunniarneqarpoq. Ingerlatseqatigiiffiit suliffeqarfiilluunniit aqqutigalugit aningaasaliisarnerup mianernaatai ujartuiffigineqassappata qiviagassa qiuilleq tassaavoq,- Namminersorlutik Oqartussat. Inuiaqatigiit aningaasaaterpassui Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaanni ingerlaartut, ukiut qulikkaarit ingerlanerini innuttaasut

atugarisaannut sunniutaat annikippallaarujussuartut arlaleriarluta maani inersuarmit eqqartortarpagut.

Sooq taava Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiit annerusumik minnerusumilluuniit piginneqataaffigisaat Naalakkersuisuniit oqaatsimik ataasinnguamilluuniit piumasaqaateqarfigineqaratillu killiliiffiginiarneqanngillat? Qiviarneqartut siulliit tassaapput kommunit tallimaasut killilersuiffigineqarnissaat. Oqartoqassanngilaq kommunit akisussaaffiinik arsaarneqarniannngitsut.

Naamik, kommunit pisinnaatsitaaffiinik arsaarinninnissaq matumani pineqarpoq. Inatsisissap qaamasortai kisimik isiginiarneqassanngillat. Inatsimmi aamma alanngortat erseqqissumik oqallisigineqartariaqarput. Qanorluunniit Naalakkersuisooqatigiit toqqorteriniartigigaluarpata. Pissaaneq inunnut qulingiliaannanut eqiterunniarneqarpoq, tassalu Naalakkersuisunut.

Inuit Ataqatigiit inatsisissamut siunnersuummut tunngatillugu tusarniaassutigineqarsimasumut maluginiarparput kommunini tallimaasuni ataaseq kisimi akisimasoq, tassalu, Kommuni Kujalleq. Maluginiagassaavoq kommuni Kujalliup siunnersuut pillugu tunngavilersuutigisaminik innersuussilluni siunnersuutip matuma akuersissutigineqannginnissaa innersuussutigigaat.

Innersuussutigisaat paasinarpoq. Inuit Ataqatigiinniit kommunit tallimaasut siunnersuutip matuma itigartinneqarnissaannik kaammattuutaat tusaavarput, aamma paasilluarsinnaavagut assortornagillu. Soorunami kommunit akisussaaffitsik illersorpaat. Naalakkersuisulli tamanna pisinnaatsitaaffik kommuniniit arsaarinnissutiginiarmassuk tupigiinnarsinnaavarput.

Inuit Ataqatigiit kommunit kattunnerisa siunertaat suli attappagut. Ullormiit ullormut anorip nikerarsinnaaneratulli naalakkersuinikkut sangujoraarneq peqataaffigerusunngilarput. Namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitarsuup kaammattuutai kommuninut tunngassuteqartut, pingaarutilerujussuit attappagut. Taamaammanuna kommunit kattunnissaat aamma suleqataaffigisimagipput. Siunertat inuiaqatigiinni siuarsaataasussat isumaqatigigatsigit.

Taamaamat Naalackersuisunut kaammattuutigissavarput suliassat ukua siullertut nangittumik suliareqqullugit:

1. Sanaartornermut iluarsartuussinermullu aningaasaliissutit kommuninut nuunneqassasut.
2. Inuussutissarsiornermik takornariaqarnermullu aningaasaliissutit kommuninut nuunneqassasut.
3. Imminut pilersornissatta siuarsarnissaanut aningaasaliissutit kommuninut nuunneqassasut.

Kommunit aningaasartuuteqarfissanik nutaanik pisussaaffinnillu annertuunik nammackersuinnarnagit aningaasarsiorfissanik ineriartortitsinissamut periarfissinniartigit. Inuit Ataqtigiinniit tamakkiisumik peqataassaagut. Siuarsaanissamik oqaluinnartoqarsinnaanngilaq. Iliuuseqartariaqarpugut, suaartaannarnata kommunit inukilliartortut iliuuseqarfigineqartariaqartut. Iliuuseqartoqassappammi aamma Inatsisartut Naalackersuisullu siulliulluta kommunit periarfissiisariaqarpugut.

Inuiaat nunatsinni Namminersorneq pillugu taasinissaat sioqqullugu suliart annertuut soqutigintullu Inuit Ataqtigiinniit attappagut. Pisariaqarmata, siuarsartariaqaratta, nunatsinnimi ineriartorneq ingerlasariaqarmat. Namminersorneq Pillugu Isumalioqtigiissitarsuup Isumaliutissiisutaani oqaasertat imaattut issuaavigissavakka:

”Kommunit kattunnerisa kingorna kommuninut suliassaqarfinnik akisussaaffinnillu nussuineq pisariaqarpoq. Kommunini inuussutissarsiornikkut ineriartornikkullu sulinermi innuttaasut qinikkallu imminnut qaninnerulersissavai. Tamanna tamat oqartussaanerannik uummaarissaataassaaq aammalu inuussutissarsiornikkut ingerlatsiviit kommunillu suleqatigiissinnaanerannik pilersitsinissamut pitsaasumik periarfissiisaaq”.

”Qanimut sullissilernerup suleqatigiilernerullu nassatarissavaat, suliassaq kommunini suliarineqarsinnaaguni kommuninut suliarineqartassasoq inuussutissarsiuutinik ingerlatsiviit sunniuteqarfigisinnaasaat. Taamaaliornikkut innuttaasut paasisimasaqarnerat, peqataatinneqarnerat sunniuteqaqataanerallu annertusarneqassamat. Suliart qanitat nammineq suliarineqartarnerisigut pisortani

oqartussaasup, pisortallu ineriartortitsinermik suliassaasa innuttaasunik sapinngisamik qaninnerpaamiitillugit sularineqartarnissaat qulakkeerneqassaaq”.

Oqaatsit ersiutaapput nunatta namminersornermik toqqammaveqartup aaqqissuuteqqinnissaanni pisariaqartut suunersut. Tassalu kommunit namminiussuseqarnerat, akisussaaffeqarnerat aamma innuttaasunik inuussutissarsiornermillu ingerlatsivinnik kommunit peqateqarlutik ineriartortitsisinnaanerup nukittorsartariaqarnera naalakkersuinikkut suliassatut innersuussutaavoq.

Inuit Ataqtigiinniit siunertat pineqartut tusaanngitsuusaarsinnaanngilagut. Pisariaqavissumik kommunit ineriartortitsisinnaanerat aamma ingerlatseqatigiiffinnik siunissamilu aningaasaliisinnaanermik periarfissaqartariaqarput. Allatut oqaatigerusuppara; - Kommunini ineriartortitsisinnaaneq periarfissaasariaqarpoq. Aamma Naalakkersuisut apereqqaanngikkaluarlugit.

Tamannali massakut Naalakkersuisuusut atorunnaarsinniarpaat. Namminersorneq pillugu innersuussutaasut Naalakkersuisuniit killormut inissinniarneqarput. Tassalu Naalakkersuisut kommunit namminersorsinnaanerat, taamaalillutillu sumiiffimmini periarfissat ilisimallugit suleqateqarnermikkut siunissami ungasissumut isiginnillutik siuarsaasinnaanerminnik akisussaaffiannik kommunit arsaarniarsaraat. Tamanna tupinnarluinnarluinnartuuvoq, tunngavilersuutimmi aamma amigaqaat.

Inuit Ataqtigiit maluginiarpaput tusarniaaneq juunip 18-aniit, ulloq 16 juli tikillugu pisimasoq. Misilittakkallu takutippaat tusarniaanermut piffissaliussat nalaanni tusarniaasarnerit iluatsippiarneq ajortut, piffissamilu pineqartuni tusarniaasarnerup pitsaasuunnginnera arlaleriarluta inatsisiliortarnitsinni naammagittaalliutigineqartarnera arajutsisimanngilarput.

Tamannarpiarlu pissutaasimasinnaavoq tusarniaanermi akissuteqarsimasut ikittuinnaanerannt.

Tusarniaaneq naammangilaq. Aalajangiiffigisassaq taamak imaannaanngitsigisoq, aamma kommunit akisussaaffiinnik ”qulangersimaarinnilernissamut” tunngaviliisussaq ammasumik, aamma kommunit peqataatilluinnarlugit suliaasimanngilaq. Kommunit

ineriartortut, kommunit siuarsartut, taamatullu kommunit innuttaasut atugaannik siuarsaasut aatsaat taamak pisariaqartitsigilerparput. Pisariaqaqaaq Kommunit inerisaasinnaanerat killilersornagu, kommunit siuarsaasinnaanerat pisissaatitsissutaasariaqarpoq.

Inatsisartunut ilaasortat aamma Naalakkersuisut toqqaannartumik aperisinnaavagut. Sooq kommunit inerisaajumasut, siuarsarumasut, aamma sanaartornikkut atugartuussutsikkullu siuarsarumasut Naalakkersuisuniit itigartinneqarsinnaalissappat? Kommunit namminneq missingersuutsiminni akisussaaffeqarput. Kommunit namminneq sumiiffimminni aamma akisussaaffigisaminnik ineriartortitsisinnaanerat sooq naalakkersuisunut nuunneqassava? Naalakkersuinikkut siuttuusut aqutsinerat pissaaneqarniartuunermik ilisarnaateqalersoq akuersaarneqarsinnaanngilaq.

Nunatsinni naalakkersuisnikkut kisermaassilluni ingerlatsiumasut nunatsinni oqartussaaqatigiilluni aqutsinissamik kissaateqartumi tulluanngeqaaq. Taamaammat siunnersuut Inuit Ataqaatigiinniit isumaqaatiginngilluinnarparput. Takusinnaavarput nunatta sineriassuani illoqarfiit nunaqarfiillu inerisaajumasut tamarmik Naalakkersuisunut apereqqaarlutik, aamma aatsaat Naalakkersuisut akuersissappata, taaava aatsaat kommunit aningaasaliisinnaanerat ammaanngassaaq.

Kommunit namminiussuseqarnerat, kommunit inuussutissarsiortullu suleqaatigiittarnerat, aamma kommunit siuanissamut ungasinnerusumut pilersaaruserlutik, aamma kommunit siuanissamut aningasinnerusumut aningaasaliissuteqarsinnaanerit matumuuna mattunniarneqarpoq. Allatut oqaatigalugu; kommunit oqartussaaffiannik arsaarlugit,- oqartussaaffik Naalakkersuisunut inissinniarneqarpoq.

Taamaalilluni Inatsisissaq una Naalakkersuisuniit saqqummiunneqartoq, nunatsinni aqutseriaatsimik aamma pissaanerup aggulussimaneranik, minnerunngitsumillu, kommunit namminiussuseqarnerannik innarliisussa Inatsisartunut aalajangiiffigeqqullugu isummerfigisassanngortinneqarpoq.

Sooq kommunit Naalackersuisunut apereqqaassappat, aqquserniornissamik suliaqarumagunik? Sooq kommunit Naalackersuisunut apereqqaassappat atuarfinnik, paaqqinnittarfinnik allarpassuarnillu sanaartugassanik annerusumik minnerusumilluunniit sanaartussagunik?

Tassa kommunit suliffeqarfinnik pigisaasa annerusumik minnerusumilluunniit qularnaveeqqusiinissamut attartornissamulluunniit akuersisinnaatitaanerannik arsaarinninnerullunilu oqartussaaffiaanertut isigisariaqarpoq. Tamanna Inatsisartuniit malaannarluni akuerineqarsinnaanngitsoq Inuit Ataqaatigiit isumaqarpugut.

Naggataatigut Inuit Ataqaatigiinniit erseqqilluinnartumik oqaatigissavarput siunnersuut itigartikkatsigu. Naalackersuisooqatigiit aamma Naalackersuisooqatigiit suleqatigisaat kaammattorusuppagut aalajangiiffigisassatut siunnersuut taamak annertutigisog, aamma nunatsinni oqartussaaqatigiilluni naalackersuinikkut aqutsiffiuniartussaagaluartumi tulluannngimmat siunnersuut itigarteqqullugu.

Taamatut oqaaseqarluta siunnersuut soorpiannngitsutut isiginiagassaannngitsoq, imaannaanngeqisorlu oqaaseqarfigaarput. Neriulluta Inatsisartunut ilaasortat tamavimmik Naalackersuisut siunnersuutaat itigartissagaat.